

ВЛИЯНИЕ НА ОП-АРТ ВЪРХУ ТВОРЧЕСТВОТО НА МОДНИТЕ ДИЗАЙНЕРИ ПРЕЗ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА ДВАДЕСЕТИ ВЕК

Яна Василева

Яна Василева – Нов български
университет
Адрес: гр. София, ул. Монтевидео 21
Email: yvasileva@nbu.bg

РЕЗЮМЕ — Настоящата статия разглежда въздействието на течението оп-арт върху работата на съвременните модни дизайнери. Основният фокус е поставен върху творчеството на популярни художници и влиянието на тяхното творчество върху визията на дамския костюм. Разгледани са различни примери на модни колекции, които отразяват влиянието на стила върху модния дизайн през втората половина на двадесети век.

Ключови думи: мода, модна илюстрация, оп-арт

INFLUENCE OF OP-ART ON THE CREATIVITY OF FASHION DESIGNERS IN THE SECOND HALF OF THE TWENTIETH CENTURY

Yana Stefanova Vasileva

Yana Vasileva - NBU
Sofia, Montevideo Str.21
E-mail: yvasileva@nbu.bg

ABSTRACT—This article examines the impact of the op-art trend on the work of contemporary fashion designers. The main focus is on the work of popular artists and the influence of their work on the vision of women's costumes. Various examples of fashion collections are considered, reflecting the influence of op-art on fashion design in the second half of the twentieth century.

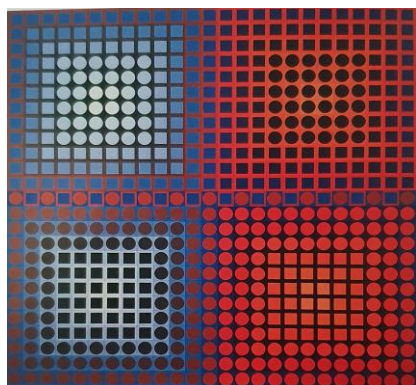
Keywords: fashion, fashion illustration, op-art

ВЪВЕДЕНИЕ

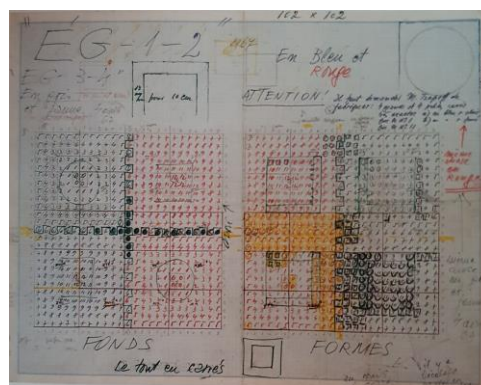
Терминът оп-арт се среща за първи път през 1964 г. в сп. Тайм, в една много интригуваща статия, която определя „Новото движение на „оптичното изкуство“ като илюзия и игра с измамното във визията¹. Възникването на новия стил е документирано в изданието и поставя началото на една наистина много сложна визуална реалност. Един от най-изтъкнатите представители на движението е Виктор Вазарели, който създава голям брой абстрактни творби. Течението увлича и други автори, които работят с илюзия и оптически ефекти при създаването на композицията. Зрителят остава под въздействието на тези образи, като преминава в една друга реалност. Тези изменения в пространството художниците постигат чрез използване на хроматическа вибрация, цветен контраст и обратна перспектива. Течението печели световно признание през 1965 г., чрез изложбата „Реагиращото око“ в Музея за модерно изкуство в Ню Йорк, на която са показани творби на художниците Райли, Вазарели, Йозеф Алберс и много други автори. Постепенно оп-арт навлиза в различните сфери на дизайна. Течението намира своята проекция върху модния дизайн и се превръща в тренд. Произведенията на тези художници влияят върху творчеството на редица модни дизайнери, като ги провокират да създадат уникални модни колекции.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Един от най-известните художници, работили в областта на оп-арта, е популярният художник унгарски Виктор Вазарели. Той е един от основателите на оптичното изкуство. През 1930 г. художникът се мести в Париж, където работи в сферата на графичния дизайн. Художникът започва да се интересува от пречупване на пространството и оптически измами. През следващите години решава да се отдаде изцяло на рисуването. Започва да изследва различните проявления на конструктивните геометрични и абстрактни форми. През своята дълга творческа кариера художникът печели многобройни конкурси и награди, а неговите произведения се съхраняват в едни от най-големите световни музеи. Картините му са много интересни, тъй като ни потапят в една друга реалност на извиващи се линии и трептящи форми. Чрез сложните геометрични форми художникът успява да създаде една друго разчупено пространство. Картините му имат много сложна математическа мрежа, която художникът подрежда върху милиметрова хартия. Модулните композиции, които Вазарели разработва, са създадени върху милиметрова хартия. Авторът изгражда собствена логика, върху която построява своите картини. Тази конструкция може да бъде открита в подготвителните чертежи към платното, озаглавено „E-G-1-2“, създадено през далечната 1967 г. (Фиг.1)

Фиг.1

Фиг.2

¹ Фардинг С. 2017 Изкуството цялата история. Книгомания с. 524–525

В графичния чертеж, който предхожда създаването на картината, откриваме цялата прецизност на изчисленията, която е била необходима за реализацията на модула. (Фиг.2) Художникът е използвал покривността на акрилните бои, за да пресъздаде силната наситеност на цвета. Яркостта на червения цвят привлича окото, като допълнително контрастира със студения син тон. Вазарели е решил да използва хроматическата вибрация и цветния контраст, за да постигне желаните ефект. При изпълнението на картината можем да наблюдаваме една наистина много професионална подготовка, която художникът реализира още от първия етап на работа до финалното изпълнение на графичния проект. Очевидно положените усилия дават резултат. Окоето на зрителя започва да се подмамва от наложения растер и образът започва да трепти. Илюзията, че образът се движи и трепти, е постигната. Много художници, както и самият Вазарели, използват ефекта на интерференция на линията и обратната перспектива, за да получат по-силна зрителна измама. В конкретната картина художникът е използвал моаре, за да постигне по-голяма вибрация и игра с измамното.

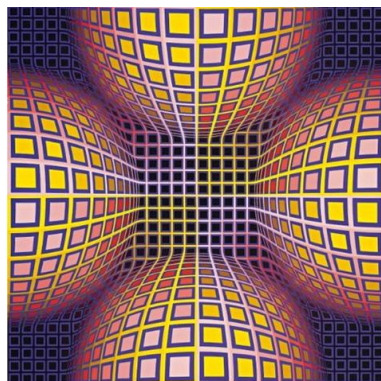
В последствие творчеството на Вазарели вдъхновява редица модни дизайнери. Американският дизайнер James Galanos създава една много впечатляваща дреха, инспирирана от картината на Вазарели, озаглавена „Orion MC“. Платното е създадено през 1964 г. и е едно от най-популярните негови произведения. (Фиг.3,4) Колекцията на дизайнера Jonathan Saunders, създадена през 2015 г., е категоричното доказателство за проекцията на творчеството на художника върху работата на съвременните модни дизайнери. Картината „Vega-Ball“, която е създадена през 1979 г. е послужила за вдъхновение на този невероятен дизайн. (Фиг.5,6)

Фиг.3

Фиг.4

Фиг.5

Фиг.6

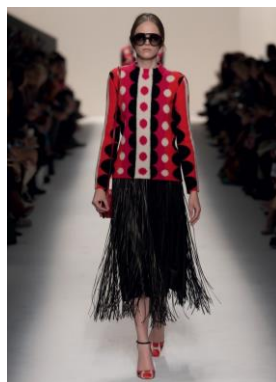
През годините творчеството на Вазарели вдъхновява редица съвременни модни дизайнери. Неговите платна продължават да вълнуват публиката и да провокират интереса на зрителите. Трептящите абстрактни фигури продължават да бъдат актуални и да присъстват на модния подиум. Ярките геометрични фигури отново се появяват през 2014 г. в колекция на Valentino. (Фиг.7,8,9,10)

Фиг.7

Фиг.8

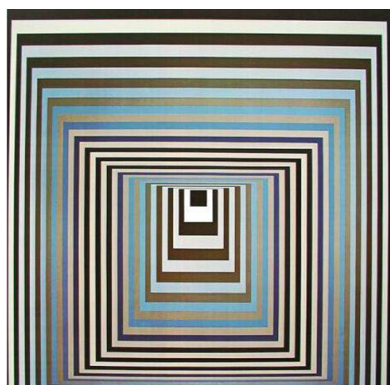

Фиг.9

Фиг.10

През следващата 2015 г., по време на седмицата на модата в Ню Йорк, е представена рокля, вдъхновена от картината на Вазарели „Vonal KSZ“. Автор на модела е Виктория Бекъм.(Фиг.11,12) Очевидно стилистиката на шестдесетте и оп-арт силно са повлияли върху работата на съвременните модни дизайнери. В колекцията на Roberto Cavalli, представена през същата година, е включена копринена рокля, вдъхновена от стилистиката на оптичното изкуство.(Фиг.13) През 2017 г. творчеството на Вазарели вдъхновява друг млад дизайнер, който представя колекция, инспирирана от картините на художника. Белгийският дизайнер става много популярен в социалните мрежи със своите контрастни принтове.(Фиг.14) Не бива да пропуснем да споменем модните колекции на Louis Vuitton, Marc Jacobs и Yves Saint Laurent, които също са инспирирани от изкуството на Вазарели. (Фиг.15)

Фиг.11

Фиг.12

Фиг.13

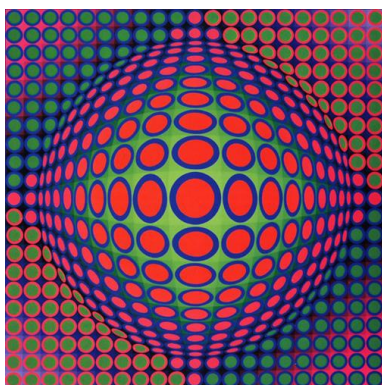

Фиг.14

Фиг.15

Може би най-въздействащата визия, създадена до момента, е футуристичната колекция на Jean Paul Gaultier, която ни пренася в един апокалиптичен свят. Колекцията, озаглавена „Cyber“, е създадена през 1995 г. В нея са включени сака и тесни дрехи от еластан и кожа, плътно прилепнали по тялото. Принтовете са вдъхновени от платната на известния унгарски художник. Композицията „Vega 200“ е вдъхновила дизайнера при създаването на един от моделите. Картината е създадена през 1968 г. и представлява едно от най-популярните произведения на художника. Космическият грим и провокативните прически също са подчинени на общата идея.(Фиг.16,17,18)

Фиг.16

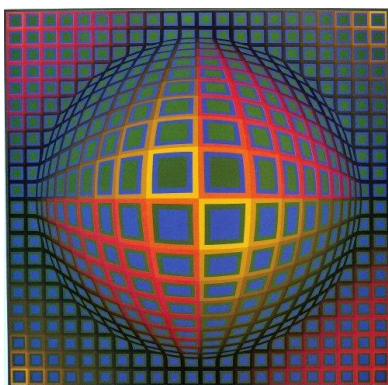

Фиг.17

Фиг.18

През 2020 г. отново ставаме свидетели на популярността на тази колекция. В социалните мрежи се появяват серия от фотографии на известни личности, които са облечени в познатия принт. Ким Кардашян и редица други популярни личности публикуват свои фотографии, облечени в тесни облекла, силно напомнящи колекцията на Gaultier от 1995 г. Този път принтовете са вдъхновени от картината на Вазарели „Vega-Nor“, създадена през 1969 г. с маслени бои върху платно. Интересното в случая е, че фотографиите са събрали огромен брой харесвания, което е доказателство за непреходността на изкуството на художника и силното въздействие на оп-арта върху модата и дизайна на дрехата.(Фиг.19,20,21)

Фиг.19

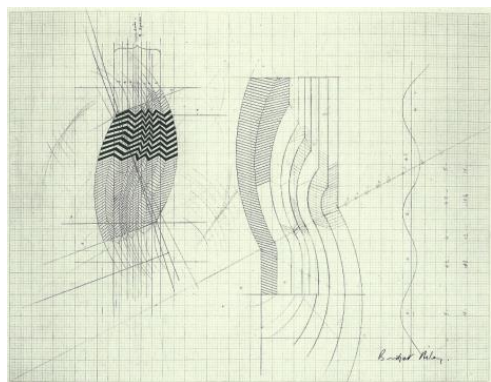
Фиг.20

Фиг.21

Талантливата художничка Bridget Riley е една от най-емблематичните фигури на движението оп-арт. Тя е автор на серия монохромни произведения, които са останали в историята на изкуството като едни от най-ярките образци на течението. В своята работа художничката също работи с математически изчисления, за да конструира формата и да моделира обема. Серия нейни скици показват с каква рутинна е подходила към изграждането на всеки проект и колко много часове работа са й били необходими, за да създаде всеки свой проект. Нейните конструктивни скици от 1964 г. представят изследванията на художничката върху перспективните изменения и формата. Отново сме свидетели на една сложна мрежа, в която авторката се опитва да изгради обема. Художничката също е сред артистите, които взимат участие в изложбата „The responsive eye“ организирана в Музея за модерно изкуство през 1965 г. в Ню Йорк. Там тя подрежда своите платна редом с тези на Вазарели и останалите участници. Картините на авторката са използвани за графичното оформление на каталога към експозицията. Участието ѝ в изложбата ѝ донася световно признание. Монохромните картини на художничката се превръщат в тренд. Нейните произведения се появяват върху различни модели. През 1965 г. сп. „Vogue“ помества специална статия за Riley, като по този начин утвърждава приноса на художничката върху визията на дамското облекло през втората половина на шейсетте години. През 2019 г. списанието отново

посвещава документален материал за художничката като отдава специална почит на нейното изкуство. През 2014 г. геометричните картини на Riley вдъхновяват създаването на няколко модни колекции. Сложните геометрични форми вдъхновяват американския дизайнер Марс Jacobs за създаването на неговата колекция, решена изцяло в духа на оп-арт.(Фиг.22,23,24,25)

Фиг.22

Фиг.23

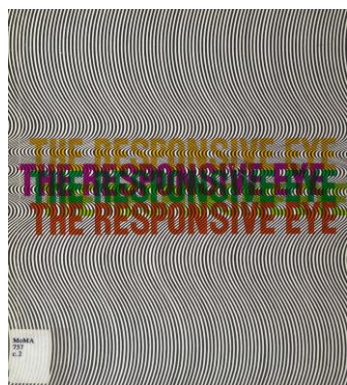

Фиг.24

Фиг.25

Оптичкото изкуство оказва въздействие и върху графичния дизайн. Оформлението на кориците и списанията попада под въздействието на оп-арт. Картини на художничката Bridget Riley са използвани за кориците на каталога за изложбата „The responsive eye”, спомената по-горе.(Фиг.26) Черно-белите трептящи линии наистина грабват окото. Надписите на заглавието са разминати на принципа на моарè, като са използвани ярки неоновы цветове. Този подход е много успешен, тъй като създава силен контраст и веднага привлича вниманието. Редица корици на модното списание „Vogue“ също са решени в стилистиката на оп-арт – един от примерите за това е корицата на списанието от месец юни 1965 г. Цветният растер, който минава през лицето на модела, е толкова трептящ, че кара погледа да потъне дълбоко във вътрешността на концентричните кръгове, които сякаш ни отвеждат в друго триизмерно пространство.(Фиг.27) През месец май 2013 г. оп-арт се завръща на корицата на испанския брой на сп. „Harper's Bazaar“. Цялостната визия на корицата е издържана в духа на оптичкото изкуство. Единственият акцент е яркото червено в надписа, което изпъква пред силуета на модела и растера на фона, разположен в задния план.(Фиг.28) Течението оказва влияние и върху модната илюстрация. Тази проекция може да бъде открита в скиците на популярния през шейсетте години Antonio Lopez, който създава серия рисунки в типичната за този вид изкуство стилистика. Модната скица, създадена през 1966 г., е доказателство за силното присъствие на тренда в дамската мода.(Фиг.29)

Фиг.26

Фиг.27

Фиг.28

Фиг.29

Интерес представляват модните илюстрации на Ossie Clark, подчинени на монохромните мотиви на оптичкото изкуство. Моделите са изградени с една много четлива

графика. Гъвкавата линия показва истинската конструктивност, с която художникът може да изгради силуета. Силните геометрични фигури са водещият мотив в скиците на дизайнера, създадени през 1965/6 г.(Фиг.30, 31)

Фиг.30

Фиг.31

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Оптичeskото изкуство оказва силно въздействие върху различните сфери на дизайна. През шейсетте ярките геометрични шарки буквално превземат кориците на списанията. Новото течение оказва въздействие върху модния дизайн и се превръща в тренд. Уникалното изкуство на илюзията и оптичeskите форми продължава да бъде актуално и днес, като продължава да провокира интереса на широката публика.

ЛИТЕРАТУРА

- Фартнг, С.(2015) Изкуството цялата история, Книгомания
 Holzhey, М.(2005) Vasarely, Taschen
 Janson, Н. Janson А.(2014) История на изкуството, Елементи
 Blackman, С.(2007) 100 years of fashionillustration, Laurence King US
 Fogg, М.(2010) Fashion illustration 1930 to 1970, Batsford

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ

- https://en.wikipedia.org/wiki/Op_art
<https://www.britannica.com/biography/Victor-Vasarely>
<http://masterpiecesmnb.blogspot.com/2015/03/art-fashion.html>
<https://missloveschic.com/2016/07/14/op-art-fashion/#jp-carousel-14711>
https://www.google.com/search?q=Valentino+opart+collection&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk00OGUD-hWysGwumPHQ3oiEyVOWSDA:1590775159115&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj915qi09npAhVB9IUKHX9HBn8Q_AUoAXoECAoQAw&biw=1138&bih=530#imgrc=sCBVnxm6_EMBRM
<https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fpinimg.com%2Foriginals%2F85%2F34%2Fbf%2F8534bf52234925cec3d3ddf2546a4cc.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.pinterest.co.uk%2Fpin%2F135530270011809394%2F&tbnid=z0fpy3whugHhrM&vet=10CAcQxiAoBGoXChMImPmU7uvZ6QIVAAAAAB0AAAAAEA0..i&docid=M8ohkGBMmcrq3M&w=940&h=1034&itg=1&q=vazarely%20in%20fashion&client=firefox-b-d&ved=0CAcQxiAoBGoXChMImPmU7uvZ6QIVAAAAAB0AAAAAEA0#h=1034&imgdii=rtNpc6nK3Lqz0M:&vet=10CAcQxiAoBGoXChMImPmU7uvZ6QIVAAAAAB0AAAAAEA0..i&w=940>

<https://www.wonderlandmagazine.com/2014/03/05/valentino-aw14/>
https://en.wikipedia.org/wiki/James_Galanos
https://www.irenebrination.com/irenebrination_notes_on_a/2014/09/vasarely-vb-ss15.html
<https://www.redheadillusion.com/roberto-cavalli-spring-summer-2015-3768>
<http://www.scostumista.com/2015/07/pattern.html>
<https://www.wikiart.org/en/victor-vasarely/vega-200-1968>
<https://www.wikiart.org/en/victor-vasarely/vega-nor-1969>
<https://www.wikiart.org/en/bridget-riley>
<https://www.vivid-optical.co.uk/24367-2/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Bridget_Riley
<https://www.vogue.com/article/fall-fashion-op-art-painter-bridget-riley>
<https://www.vogue.co.uk/arts-and-lifestyle/article/bridget-riley-interview>
<http://www.op-art.co.uk/2012/09/marc-jacobs-op-art-collection/>
<https://www.paris-art.com/francois-morellet-jacques-demy-mamac-le-diable-au-corps-quand-l-op-art-electrise-le-cinema/>